

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.



DAGNY

TIDSKRIFT FÖR SOCIALA OCH LITTERÄRA INTRESSEN

UTGIFVEN AF

FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET

REDAKTÖR: LOTTEN DAHLGREN

INNEHÅLL:

- GERTUO ADELBERG: F. B. F:s landthushållningsskola öppnad! Bref från Rimforså.
- FANNY ERENSTIERNAN: En ny solidarbok, »Hemmens lönerereglering», af Elsa Törne. Skrifvelse i frågan om kvinnliga poliser.
- Litteratur: A. U., »Syster Dione» af Anna Maria Roos. — F. E., »Sophie Ottosdotter» af Elisabeth Kuylenstierna-Wenster.
- Föreningsmeddelanden: Skrifvelse till Kungl Yrkesfarekommittén. — Invigning af Rimforså landthushållningsskola. — En förbundskrets för Strängnäs och omnejd. — F. B. F:s tredje kretsmöte. — Meddelande från kommittén för lagfrågor angående lifränta. — Skrifvelse rörande förbud för kvinnors nattarbete i fabriker.

*Hjellströms Skolan
L N 23.*

Mot magplågor

äfvensom vid fall af **hämorrojder** har behandling med Salubrin ofta medfört lindring och varit till nytta, då Salubrin användes på sätt, som i bruksanvisningen angrifvits. Naturligtvis bör man i dylika fall, äfven då man finner nämnda behandling göra god nytta, snarast anlita läkare för att erhålla fullständig ledning med hänseende både till sjukdomens behandling och förekommande af återfall. Salubrin tillhandahålles i Parfym-, Speceri- och Färgaffären. Partilager hos **Geijer & C:o, Stockholm.**

Kvinnliga juridiska byrån

Vallingatan 12.

A. T. 143 23.

Boutredningar, Inkasseringar, Förlikningar, Rättegångar, Egendomsförsäljningar, Affärsöfverlåtelser, Legala handlingars uppsättande, Juridiska uppdrag af alla slag.

Kontorstid kl. 1/2 10—4.

Nya Hushållsskolan.

(för bildade flickor). Grundad 1881.

Föreståndarinna: Fröken H. Cronius.

Nya Hushållsskolans Matsalar

Vestra Trädgårdsgatan 19.

Obs.! Särskild matsal för fruntimmer.

Ärade damer!

Stockholms Mönsteraffär,

10 Jacobsbergsgatan 10

är den enda på platsen som kan rekommendera tillförlitliga och moderna mönster och bör ej förblandas med nyuppkomna mönsterförsäljningar.

Allm. Tel. 161 36.

SELMA HÄGGLUND,

STOCKHOLM,

HAMNGATAN 38.

Parfumerier & Toilette artiklar,

Hygieniska tandborstar m. m.

Riks- och Allm. Telefon 8407.

Allmoge- Möblemang, Lackerade, laserade och målade Möbler i antika Möbler

och moderna stilar billiga i vår nya afdelning för allmoge-

H. & F. A.-B. Bröderna Ljunggren.

12 Klara Vestra Kyrkogata, Stockholm.



ULLGARN



Svenskt och Engelskt för hand och maskinstickning samt väfnad, Hamburgergarn, Zéfir-, och Kastorgarn, Carmen-, Tua-, och Andalusiagarn till Schalar. Oblekt, Blekt, och Crémefärgadt Fiskegarn till Gardiner, Glansgarn, Mattvarp, Mattskedar och finare Väfskedar, allt till lägsta priser i

Axel Hindersons Garnbod.

Hötorget 13.

För kapitalister, särskildt fruntimmer, har det länge varit ett önskningsmål att kunna öfverlämna värden af sina värdepapper och skötseln af sina affärer åt någon person eller institution, som med absolut säkerhet förenade punktlighet och noggrannhet i utförandet af det anförtrödda uppdraget äfvensom prisbillighet. En sådan institution är

Stockholms Enskilda Banks Notariatafdelning

(Lilla Nyggatan 27, expeditionstid 10—4),

som under garanti af **Stockholms Enskilda Bank** åtager sig vård och förvaltning af enskilda personers och kassors värdepapper.

Exempel 1. Om en person hos Notariatafdelningen deponerar obligationer, inkasserar Notariatafdelningen vid förfallotiderna kuponger och tillhandahåller deponenten influtna medel. Vidare efterser Notariatafdelningen utlottningar af obligationer och underrättar deponenten i god tid, ifall en denne tillhörig obligation blifvit utlottad, samt lämnar förslag till ny placering af det ledigblifna kapitalet.

Exempel 2. Om inteckningar deponeras hos Notariatafdelningen, underrättar Notariatafdelningen gäldenären därom att räntorna å inteckningarna skola till afdelningen inbetalas, hvarefter de medel, som inflyta, till deponenten redovisas. Vidare tillser Notariatafdelningen att inteckningarna blifva i vederbörlig tid förnyade. Om en hos afdelningen deponerad inteckning genom underlåten förnyelse skulle förfalla, ersätter **Stockholms Enskilda Bank** därigenom uppkommen skada.

Förvaringsafgift: 50 öre för år pr 1,000 kronor af depositionens värde, dock ej under två kronor.

Bikupan,

21 Klarabergsgatan 21.

Svenska fruntimmersarbeten: Hemväfda Gardiner,* Nationaldräkter, Broderier, stickade och virkade arbeten, glödrerade artiklar, träsniderier, Dockor, Lampskärmar,* Barnkläder, Förkläden, Mössor, Askar med modeller för »baby»-utstyrselar, Lappskor m. m.

Beställningar mottagas på Linneutstyrselar och alla slags fruntimmersarbeten. Märkning med broderi och bläck utföres.

Broderade remsor.

Knypplade och virkade Spetsar finnas på lager.

Rekvisitioner från landsorten expedieras skyndsamt och omsorgsfullt. Allm. Tel. 51 65.

Aug. Magnusson

44, 46 & 48 Vesterlånggatan 44, 46 & 48

31 & 33 Stora Nygatan 31 & 33

(ingång endast från Vesterlånggatan)

STOCKHOLM

Min nya Afdelning

för

Hvita varor

erbjuder odisputabelt största urval af:

Duktyger, Handdukar, Linnelärfter
och alla slags **Hvita Väfnader.**

Almedals, Norrköpings (Tuppen) och
Gamlestadens samtliga Väfnader
ständigt på lager till *fabrikpris.*

Då helt stycke tages lämnas *extra rabatt.*

All slags Linnesömnad och Märkning
utföres *omsorgsfullt* & egna Atelierer.

För Utstyrsiar ovilkorligen bäst och billigast.

Solida varor. Största urval.
Billigaste priser.

Aug. Magnusson,

STOCKHOLM.

F.-B.-F:s landthushållningsskola öppnad!

Bref från Rimforsa.

»Det låter som en saga», skrifver man från Stockholm, »att F.-B.-F. har en skola, som bär Förbundets namn, i verksamhet, därtill ett landtbruk med oxar, kor och kalvvar!» Ja, det låter som en saga, men är en verklighet, en verklighet, som synes ändå underbarare, när man ser den på nära håll, än den kan förefalla på afstånd.

Den 23 okt. i fjol framlades för första gången planen till detta företag, den 1 dec. fattade F.-B.-F:s styrelse beslut, att en »landthushållningsskola för utbildande af lärarinnor» skulle upprättas, och redan nu den 1 nov. 1907 är planen realiserad, skolan grundad och elevernas arbete börjadt.

Jag önskar jag kunde visa vår skola i sin prydno, sådan den nu står fix och färdig. Byggnaden*) är vacker och lämplig till skollokal, och denna härliga varma höst med dess skiftande dagrar och med de brokigt färgade träden har naturen varit ännu vackrare än i sin sommarskrud. Inomhus ter sig allt fint, rent och pryddigt; möbler i hemslöjdstil, gardiner och sängtäcken af bomullstyger i vackra mönster, allt af enklaste slag. I mat- och föreläsningssalen äro möblerna lacerade i mahognyfärg, båda rummen lika; inga gardiner, ty vi ha ej haft hjärta att stänga ute den vackra utsikten öfver sjön Åsunden, som ligger alldeles nedanför trädgården. Samlingsrummet bredvid föreläsningssalen är litet pryddigare möbleradt med stoppade möbler, de enda i hela skolan. En hylla för böcker och tidningar, ett piano och en samling vackra växter göra rummet både behagligt och trefligt. Elevrummen äro olika både till storlek och form, och då färgerna äro varierande har hvart och ett sin särskilda prägel. Kök, källare och tvättstuga äro äfven stora och ändamålsenliga.

*) Som bekant ett f. d. turisthotell.

Ett ganska godt vittnesbörd om skolans utrustning i möbelväg fingo vi häromdagen, då en af de snickare, som användts, förklarade, att han och en hans kamrat kommit öfverens om, »att nog hade de hjälpt till med att ställa i ordning många rum och däraf många för hundratals kronor, men inte hade de varit finare än skolans, fastän dessa voro så billiga».

Intressantare än skolans möbler och rumsinredning, de må vara aldrig så vackra och ändamålsenliga, är dock skolans arbete. Låt oss följa arbetslagen, det ena efter det andra, hvarje bestående af 4 elever, hvilka två veckor å rad tillhöra samma lag!

* * *

Först följa vi grupp I, *Matlagning*. Den arbetar naturligtvis i skolans kök, och undervisningen liknar närmast den, som lämnas i öfriga anstalter för skolkökslärarinnor. Skillnaden blir hufvudsakligast den, som betingas af att skolan är förlagd till landet. Intet köpes för dagen. Slakt med korfberedning och andra användningssätt för bevarande af köttet, liksom också skötandet af de stora grönsaksförråden, göra arbetet i viss mån olika. Arbetsmetoderna blifva nog äfven, när det kan ske med fördel, enklare. Om maten kan blott intygas, att den är enkel och riklig.

Grupp II, *Dukning, städning och diskning*, framkallar osökt den reflexionen, att särskildt diskningen i ett så stort hushåll tager mycken tid, och att det vore önskvärdt, om arbetsbesparande metoder här kunde uppfinnas, utan att ordningen därpå blef lidande.

Grupp III, *Småbrukarehemmet*, är skolans hjärtpunkt. Den är och blir nog fortfarande den afdelning, som tillvinner sig elevernas största intresse. Och det är ej underligt. De införas nämligen i en helt ny värld, ty äfven om skolans elever förut deltagit i ett landthushålls sysslor, blir verksamheten, så som den är ordnad här, en fullständigt ny erfarenhet. Det med skolan förbundna smålandtbruket är om 10 tunnland jord, därtill höra en gammaldags rödmålad flygelbyggning, en ladugård med loge, en redskapsbod, svinhus m. m. Detta småbruk skall, särskildt hvad de delar af småbruket angår som kvinnorna bruka ha om hand, skötas af grupp III. Denna har mycket att göra. Klockan $\frac{3}{4}$ 5 går gruppen öfver till småbrukarhemmet, där en varm dryck, kokad af lärarinnan inom denna afdelning, väntar. Därpå bege sig 3 af de 4 till ladugården, som skall rengöras, korna ryktas

och mjölkas, foder vägas och utdelas m. m.; därefter skola höns och grisar (dessa senare finnas visserligen inte ännu, men äro snart att förvänta) skötas om och utfodras. Under tiden stannar gruppens husmor i hemmet, städar, lagar maten, vanlig småbrukarekost, d. v. s. enkel mat, anpassad efter ett sådant hems tillgångar, sköter hemmets tvätt m. fl. innesysslor. Blir tid öfrigt för husmodern eller de öfriga af gruppens medlemmar, skall trädgårdstjället skötas, väfstolen vara i gång o. s. v. All materiell vid småbruket är af enklaste slag och uppsättningen så liten som möjligt, utan att ordning och renlighet åsidosättas.

Meningen är att detta småbruk skall komma att bära sig själf och sålunda också betäcka lefnadsomkostnaderna för den grupp, som där arbetar. Redan vid det grundläggande arbetet för skolan har intresset för särskildt denna del af företaget varit stort. Idén att småbrukets räkenskaper skola föras för sig och småbruket bära sig själf förutsätter, att detsamma måste skötas med mycken omsorg och att biförtjänster, såsom genom hönskötsel, försäljning af trädgårdsprodukter m. m., uttänkas. När skolans elever blifva färdiga att utgå som lärarinnor ha de sålunda lefvat en femtedel af skolkursens tid på småbrukarekost, de ha, i den mån det kunnat ske i ett med en skola förbundet småbrukarehem, lefvat en småbrukares lif och böra därför ha inhämtat erfarenheter om de kraf, som ställas på ett småbrukarehems kvinnor. Gruppen äter sin aftonmåltid kl. 7, och därefter väntar en välbehöflig hvila i skolans goda sängar. Eleverna i denna grupp bo nämligen kvar i sina rum inom skollokalen, ehuru arbetet utföres utom densamma.

När våren kommer och arbetet på åkrarna börjar, skola eleverna äfven vara något med därom, ehuru deras väsentliga verksamhet blir förlagd inom hem, ladugård och trädgård.

Grupp IV, *Trädgård och slöjd*, har, så länge ej väderleken lägger hinder i vägen, sitt arbete i trädgården. Där har under de två senaste månaderna ett rastlöst arbete pågått, ty den trädgårdsanläggning, som fanns, låg i lägervall. Här har brutits sten, gräsmattor igenlagts till produktiva grönsaksland, här har gödslats, täckdiken gräfts, hallon- och vinbärsbuskar planterats i långa rader. Nu räfsas löf, planteras lökar och gräfves. Jorden är delvis hård lera, som dock säges skola bli utmärkt när den hinnes komma i kultur, men delvis ganska lucker trädgårdsjord.

När årstid eller väderlek hindra arbete i trädgården, syssel-

sättas eleverna med slöjd. Planen för denna afdelning upptager väfning af tyger af enklare slag, handdukar m. m., vadmal samt någon konstväfnad. Väfvarna uppsättas helt korta för att eleverna skola få desto bättre öfning i konsten att bobina, varpa, solfva m. m., det vill säga i den viktiga konsten att sätta upp väfven. Pedagogisk slöjd i lannesöm ingår också i undervisningsämnen.

Grupp V, *Bakning och tvätt*, sköter de stora baken och tvätten för skolans räkning. Elevernas och lärarinnornas kläder tvättas som regel ej inom skolan, hvilket för densamma skulle bli allt för betungande.

Allt arbete inom skolan skötes af eleverna utom städning af den stora hallen, trapporna och lärarinnerummen samt eldning af de stora kaminerna.

Hvad den teoretiska undervisningen angår, har denna ännu ej tagit sin början. Den upptages först sedan skolan arbetat ett par veckor. Undervisningen kommer att omfatta bl. a. kemi, fysik, födoämneslära, jordbruks- och kreatursskötsel, mjölkhushållning, hälsolära, barnavård och kommunalkunskap. Den teoretiska undervisningen kommer att sättas i närmaste samband med den praktiska.

Det är naturligt, att planen för en skola af så ny typ som denna, ej genast kan vara färdig; nya anordningar få vidtagas, då våra elever inhämtat tillräckligt kunskaper för att börja öfva sig för undervisning vid fasta och vandrande skolkök och vid landthushållningsskolor för kvinnor.

Emellertid har det att vara med om och skapa den första skolan af detta slag för eleverna ett särskildt intresse, och det märkes, att de redan känna sig delaktiga i ansvaret för skolans utveckling. Att bredvid arbetet glädjen skall få sin plats, är att hoppas. Så ha vi nyss alla efter kvällsvarden varit samlade i sällskapsrummet, en eld flammade i den stora spiseln och en lärarinna gladde oss med vacker sång. Det är en härlig sak med denna byggnad, att den medgifver så många möjligheter till att ordna vackert och stämningsfullt både inom och utombus. Med det enkla, arbetssamma och i viss mån hårda lif, som här skall föras, behöfves väl den lättnad och lyftning, som en vacker natur och smakfulla anordningar skänka.

Som Dagnys läsare ha sig bekant, har skolan för sin tillvaro att tacka nu affidne konsul Oskar Ekman, som inköpte och till F.-B.-F. öfverlämnade dispositionsrätten öfver f. d. turisthotellet i

Rimforsa för att användas till den af skolan planerade landthushållningsskolan. På samma sätt öfverlämnades också af konsul Ekman till F.-B.-F. en nybyggd ladugård och 10 tunnland jord. Stora penningegåfvor ha också lämnats af Sveriges hushållningssällskap, d. v. s. 10 af dem ha gifvit anslag om tillsammans taget 2,800 kr. till skolans grundande. För att täcka de stora utgifterna har F.-B.-F. ingått till kungl. maj:t med en ansökan om ett väl behöfligt anslag för grundläggningskostnader samt dessutom begärt ett årsanslag.

Men om än mycken frikostighet visats vår skola, skulle den icke redan kunnat framträda i ett så fullfärdigt skick, om icke föreståndarinna och lärarinnor de sista månaderna före öppnandet därpå nedlagt så mycken nit och ospard möda. Och ännu ligger det kvar som i luften något af den entusiasm och det oegenlyttiga intresse som ifrån början besjälade arbetet.

* * *

Klockan är nu 9 på aftonen och det är redan stilla i hela huset. De elever, som tillhöra småbrukarehemmet och som skola upp kl. half 5, behöfva komma till ro tidigt, och kamraterna ha följt exemplet för att inte störa dem. Allt är således tyst i vårt hem. »Ja, är det inte som en saga?»

Gertrud Adelborg.

* ————— *

En ny Solidarbok.

»Hemmens lönerglering» af *Elsa Törne.*

Om det finns ett arbetsområde, som aldrig gjorts till föremål för grundlig ekonomisk utredning eller rättvis värdesättning, är det förvisso hemmets. I teorin tröttna manliga entusiaster aldrig på att lofprisa hemkvinnans, makans, moderns och den tjänande systemens uppgift såsom den enda saliggörande, den enda värdiga en sann kvinna. I praktiken är det inte alldeles lika väl beställt. De individer, som på ett berömvärdt sätt fyllt sitt kall, ha allt för ofta ansetts som onyttiga tjänare, i den meningen, att de endast gjort hvad de varit pliktiga att göra och ingenting annat, och de som skött sig mindre väl ha råkat illa ut både inför den

manliga och kvinnliga kritiken. Det vore nog för djärft att påstå att husmoderkallet därför blifvit mindre eftersträfvadt eller värderadt bland kvinnorna, men alldeles säkert är, att *hemarbetet* förlorat betydligt i attraktion. Allt det obestämda, ovägbara och uppskattade, som vidlåder detsamma, jämfördt med ett bestämdt aflönadt timarbete, har, tillika med en del andra faktorer, gjort att allt flerå vändt sin håg och sträfvan till yttre verksamhet.

* * *

Det är en känd sak, att Solidars författarinna gjort till sin uppgift att återeröfra åt hemarbetet dess rätta plats både i den allmänna aktningen och den ekonomiska värdesättningen. Särskildt det sistnämnda är, såsom titeln angifver, ändamålet med den nyss utkomna delen: »Hemmens löneroglering». Förf. vill genom klara bevis öfvertyga oss om, att vi ganska grundligt räknar miste i vår vanliga uppskattning både af hemarbetet och hemförmånerna. Det räkneexperiment hon utför är både piggt och öfvertygande. En änka har fyra unga döttrar, som hvar för sig måste se sig om efter ett lefvebröd. En är kontorist och har lyckats komma upp till 1,000 kronors lön, en annan studerar i Uppsala och har af en farbror samma summa i årligt underhåll under studietiden. Den tredje är lärarinna på landet med 200 kronors lön. Den fjärde, askungen utan talanger, har måst ta' plats som hushållsbiträde mot 100 kr. om året. Flickornas mamma är nog ordentlig att föra bok öfver sina döttrars finanser. Och medan hon räknar och räknar, kommer hon till ett förunderligt resultat. Kontoristen skulle betala för sig hemma, men som pengarna inte vilja räcka till, blir det krent med den saken, hennes underhåll kostar modern icke så litet. Den studerande dottern kan ej heller få sitt anslag att hinna till, och modern får äfven här sitta emellan. Men, märkvärdigt nog: lärarinnan med de 200 reder sig nästan alldeles ensam, och den husliga, hon som tjänar för »svältlön», kostar hemmet ingenting alls. Hur är det möjligt? frågar man. Jo, hemligheten ligger i ordet »allting fritt». Naturförmånerna, som knappast räknas, spela i våra bistra tider en oerhörd, men alltför litet beaktad roll. Och så skillnaden på ens personliga utgifter på landet och i staden! Men det låter onekligen bättre, mera vederhäftigt, att vara kontorist med 1,000 kronors lön än hushållsbiträde med 100!

Förf. föreslår en reform i aflöningsens form som, hur skenbar den än är, mycket skulle bidra till att höja hemarbetets anseende. Låt hushållsbiträdet få ut hela sin lön i kontanter och bestäm sedan en rimlig summa, som hon har att betala för rum och kosthåll, beroende på dessa förmåners respektive beskaffenhet. Förslaget tål verkligen att tänka på och skulle bl. a. kunna råda bot för det oeffterrättlighetstillstånd, som ofta är rådande på detta område, i fråga om den ena eller andra partens anspråk. All

lön bör bestämmas efter den olika arbetsintensiteten, och denna är lika skiftande inom hemmets område som inom alla andra. Ett mycket talande och mycket roande exempel på denna sats gifves i berättelsen om frun, som skulle sy sina pojcars skjortor till billigt pris i hemmet. Vi rekommendera fallet till begrundande!

Elsa Törne anser att de husliga biträdena, inclusive tjänarinnorna, i allmänhet ej kunna anses underbetalade. Deras »fria vivre» skönar dem från större bekymmer. Nej, värre är det med en hel del af statens löntagare, alla dessa som skola hålla sig med allting i en storstad på en lön af 900—1,200 kr. I detta kapitel är ju redan taladt och skrivet så mycket, att ifrågavarande bok knappast kan sägas erbjuda några nya synpunkter, endast ett skarpt och klart framhållande af dem, som redan förut påpekats. Jo, *en* synpunkt är verkligen absolut ny: den att »staten, såsom den härtill mest kompetente» skulle »gifva sina löntagare en på samvetsgranna statistiska och ekonomiska undersökningar byggd nyckel till användningen af de lönesatser den fastställer och därmed fastslå en norm för de rättmätiga behofven». Detta förslag är verkligen inte bara ironi, om än ironin inte är långt borta, det är allvarligt menadt, och det ligger nog någonting i det, om tanken också inte precis kan realiseras i sin nuvarande form.

* * *

»Hemmens lönereglering» sönderfaller i tre underafdelningar: »Biträdet», »Barnet», »Husmodern». Vid en flyktig blick på uppdelningen undrar man kanske: hvad har barnet med löneregleringen att göra? Det är väl meningen att plädara för större fickpengar i förening med större ansvarsskyldighet? Nej, så enkelt är det inte. Förf. håller i stället en sträng räfst med åtskilliga missförhållanden i föräldrars och barns ömsesidiga mellanhafvanden, med den orättvisa och mannamån, som ofta begås inom familjerna, då de öfriga syskonen få sitta emellan för att gunstlingarna eller de mera begåfvade skola komma fram i världen, med det slags uppfostran, som dödar all själfuppfostran och med det bakvända och demoraliserande i att en stor del af vårt lands bildade ungdom under en studietid, som kanske öfverskrider en tredjedel af den normala lifslängden, tar allt sitt underhåll ur föräldrahemmets kassa. »Fjorton eller femton år böra sättas såsom yttersta gränsen för barnens rätt till *full försörjning* i föräldrahemmet», sådant är det resultat förf. kommer till. Satsen förefaller öfverdrifven, är det troligen äfven i viss mån, och *på hvad sätt* en fjorton eller femton års gosse eller flicka i de bildade klasserna skall kunna försörja sig är inte klart uttryckt. Elsa Törne ser det nog äfven själf som ett framtidsideal att här finna lämpliga former och betonar att »uppfattningens reformering måste

gå före handlingens». Men principen att studierna skola uppsluka all tid och hemmet som vederlag för sina uppoffringar inte skall kunna påräkna något gagn af den mognande mannen eller kvinnan är naturligtvis grundfalsk och dessutom skadlig för karaktärsutvecklingen. Lägg endast märke till den sunda själfkänsla, som präglar den människa, hvilken redan i unga år börjat stå på egna ben!

Det kapitel, som berör *husmoderns* ställning i hemmet, innehåller också många originellt uttalade och beaktansvärda sanningar. Främst framhålles den husmoderliga gärningens direkta ekonomiska värde, såväl i egenskap af produktivt arbete som ock i form af spekulation = rationell hushållning eller besparing. I de mindre hemmen är det förra hufvudsaken, i de större och förmögnare det senare. En god husmoder är därför sin lön värd, och det är alls inte för mycket, om hon har ett husmodergage och inte behöfver be om hvar öre eller känna sig osäker, om hur mycket hon har rättighet att använda för egen del.

Elsa Törne är en praktisk kvinna, det är alldeles visst att hon tycker mycket om att räkna. Bland andra tabeller i boken finns det en, där hon uppställer en norm för till hur stor procent af hemmets inkomst husmoderns »egen inkomst» eller privatanslag skäligen bör kunna uppskattas. Procentantalet är i stigande efter inkomstens storlek: på 1,000 å 2,000 kr. 5 %, på 4,000 6 %, på 9,000 9 %, på 15—20,000 15 % o. s. v. Skalan, som kan synas orättvis, är ganska väl motiverad genom de olika kraf världen ställer på husmoderns prydlighet, gifmildhet m. m., allt efter hennes olika ekonomiska ställning. Men männe inte procenten är alltför låg för husmodern i det enklare hemmet?

Ett kapitel, där jag inte lyckas följa förf:s flykt, är det som kunde ha till öfverskrift; »Ode till guldet». Det är både sant och sinnrikt sagdt, att penningen »allt för litet och medvetet vördas, men allt för mycket och oreflekteradt dyrkas», men blir inte kärlek till guldet alltför lätt dyrkan, och behöfver man verkligen i vår materialistiska tid »lära de unga att mäta och väga mot guld»? Är det inte nog, om de få ett verkligt begrepp om penningens ansvar rätt och slätt? Kärleken till guldet skapar inga idealister, och det är dessas led, som behöfva rekryteras. Själfbevarelsedriften räddar nog de allra flesta från »förakt för penningen». Likaledes kan jag alls inte finna det mera orätt att utan nödtvång begagna sig af realisationer än att, när man hyr en våning på 7 rum för 1,800 kr., hyra ut en dublett för 1,200. Det är knappast rimligt att fördöma den förra spekulatjonen och kalla den senare ett drag af »finansiellt geni».

* * *

Elsa Törnes nya bok kommer helt visst, i likhet med sina föregångare, att bli mycket läst, och den förtjänar att bli det, ty

den ger nya uppslag, väcker nya tankar och påvisar en hel del missförhållanden, som fått sedvänjans bekräftelse. Utan att vara direkt väl skrifven, är den i hög grad underhållande, och den utmärker sig, liksom allt hvad som flyter ur denna förf:s penna, för den varmaste kärlek till hemmet och en fast tro på detsamma ovärderliga betydelse för individen och samhället.

Fanny Ekenstierna.

— * —

Skrifvelse i frågan om kvinnliga poliser.

Enligt hvad Dagny redan meddelat, hade Svenska kvinnornas nationalförbund tillsatt en kommitté för behandlande af den på dagordningen stående frågan om anställande af kvinnliga poliser, i hvilken kommitté F.-B.-F. varit representeradt genom sin styrelsemedlem fru Anna Höjer. Kommittéarbetets resultat föreligger nu i en skrifvelse i ämnet, hvilken vi satts i tillfälle att här återge in extenso.

*

»Polismästaren har i framställning af den 20 september 1907 till Öfverståthållaren uti förslag till utgifts- och inkomststat för polisverket för nästkommande år till behandling upptagit frågan om anställande vid Stockholms polis af kvinnor. Hos Stadsfullmäktige hade en ledamot väckt motion i detta ämne, och herr Öfverståthållaren hade efter framställning från Beredningsutskottet infordrat Polismästarens yttrande.

Herr Polismästaren, som synes ställa sig sympatisk till en sådan reform, påpekar, att ehuru uti för polispersonalen utfärdad instruktion af den 13 juli 1866 vore föreskrifvet, att kroppsrsaksan å kvinna borde förrättas af kvinna, ingen kvinna med fast anställning funnes vid Stockholms polis antagen, att på kontinenten kvinnliga medhjälpare vid flera polisinstitutioner vore anställda, samt att uti Amerika den kvinnliga polistjänsten vore ordnad på ett mera organisatoriskt sätt. Den vore icke begränsad till det område, som i egentlig mening tillhörde polisen, utan vore utsträckt till en omsorg för de kvinnor, hvilka vore föremål för polisåtgärder, som afsåge ett upprättande af den fallna och ett stöd för dem, hvilka däraf vore i behof. Herr Polismästaren anser denna verksamhet vara värd både erkännande och efterföljd, men anordnandet af en sådan kvinnlig verksamhet skulle, oafsedt de stora kostnader, som af den samma betingades, här möta den svårighet, att erforderliga lokaler för närvarande icke stode till

buds, då icke på någon af Stockholms polisstationer utrymmet vore så stort, att särskilda rum för kvinnliga anhållna och de kvinnliga polisbiträdena kunde beredas. Först vid byggandet af nya eller omändring af gamla stationer kunde möjlighet för en sådan utveckling af polisens verksamhet åvägbringas. Dock anser sig herr Polismästaren böra föreslå, att början till en sådan verksamhet gjordes därigenom, att Stadsfullmäktige genom ett mindre anslag satte polisstyrelsen i tillfälle att vinna erfarenhet i frågan, och begär för ändamålet som arvode åt ett kvinnligt biträde vid detektivafdelningen kr. 1,500 samt för anställande af 3 å 4 kvinnor vid distriktpolisen kronor 2,400, eller tillsammans kronor 3,900.

Det synes vara en afgjord skillnad mellan de kvalifikationer herr polismästaren tänkt sig för de kvinnor, som skulle anställas vid de bägge olika afdelningarna, så det kvinnliga biträdet vid detektivafdelningen skulle aflönas ungefär dubbelt så högt som de öfriga 3 eller 4, hvartill synes komma fri bostad. Själft betonar herr Polismästaren med full rätt, att verksamhetens utveckling beror på, att lämpliga personer kunna för densamma förvärfvas. För så vidt dessa lämpliga personer för arbetet vid detektivafdelningen blifva funna, anser Svenska Kvinnornas Nationalförbund, hvilket utgör en sammanslutning af 20 olika kvinnoföreningar, för sin del, att herr Polismästarens förslag är ett steg i rätt riktning och innebär ett stort framsteg, och vill gifva detsamma sitt tacksamma erkännande.

Med afseende å distriktsstationerna meddelar herr Polismästaren, att å desamma under år 1906 intagits 2,518 kvinnor, af hvilka det öfvervägande antalet synes hafva varit prostituerade. Detta gör för de 10 distriktsstationerna tillsammans uti genomsnitt 6 å 7 per dygn, d. v. s. per dygn och station icke fullt 1. Fördelningen af dessa 6 eller 7 på dygn och station är gifvetvis växlande. Då nu, enligt herr Polismästarens uppgift, lämpliga lokaler för närvarande icke finnas, och då de kvinnliga anhållna äro jämförelsevis få samt spridda på flera håll, är gifvet, att kvinnliga polisbiträden vid en eller annan station ej skulle i förhållande till kostnaden blifva någon större betydelse för de kvinnliga anhållna, äfven om t. ex. en skolad sjuksköterska skulle vid en station kunna vara till gagn för så väl manliga som kvinnliga anhållna. Herr Polismästaren har ej begärt anslag till kvinnliga biträden vid alla stationerna utan till 3 eller 4 personer, hvilka, att döma af det begärda anslaget, skulle vara mindre kvalificerade än biträdet vid detektivafdelningen. För 600 å 800 kronor kan ej erhållas t. ex. en skolad sjuksköterska, utan lönen ställer sig som för en ordinärt betalad fabriksarbeterska eller ett butikbiträde. Vid den begränsade nytta, som ett kvinnligt biträde vid distriktpolisen under gifna förhållanden kan tänkas göra, är denna sparsamhet förklarlig, att icke säga berättigad.

Men häruti anser Nationalförbundet en fara ligga för utveck-

lingen af den kvinnliga verksamheten vid polisverket, en fara, som Nationalförbundet ansett sig böra påpeka. Ty det användande af kvinnlig arbetskraft inom polisinstitutionen, som herr Polismästaren funnit värdt erkännande och efterföljd, kräfver, att dessa kvinnor genom vissa insikter, genom takt, urskillning och hjärtelag, ja, genom hela sin personlighet icke så litet höja sig öfver alldagligt mått. Nationalförbundet vill häfda, att till detta grannlaga och fordrande arbete kräfvas skolade och för sitt kall väl kvalificerade kvinnor, och Nationalförbundet tror icke, att dessa stå att erhålla för ett arvode af 600 å 800 kronor. Nationalförbundet anser visserligen icke att för 10 distriktsstationer med tillsamman 6 å 7 kvinnliga anhållna per dygn skulle anställas 10 väl kvalificerade och i förhållande därtill aflönade kvinnor. Men skulle nu på försök 3 å 4 måhända mindre lämpliga kvinnliga polisbiträden anställas vid lika många, faktiskt icke lämpliga, stationer, torde polisstyrelsen efter ett eller annat års erfarenhet finna, att kvinnlig hjälp äfven vid den ringa kostnaden vore af ingen betydelse, styrelsen skulle måhända förlora lusten för att anställa nya försök, och reformen vore förfuskad. Nationalförbundet anser på denna grund, att med försök på denna afdelning borde få anstå, till dess lämplig lokal funnes att tillgå.

Men nu står saken så, att en byggnad för polisverket just är under uppförande på Kungsholmen. Man skulle ju kunna tänka sig, att genom inredning eller tillbyggnad lämpliga anordningar kunde träffas för en sådan utveckling af polisens verksamhet som den ifrågasvarande. I stället därför, att för närvarande i genomsnitt 6 å 7 kvinnor intagas på 10 stationer, skulle dessa anhållna kvinnor kunna sammanföras på en kvinnlig afdelning inom polisbyggnaden under vård och bevakning af kvinnor. Där skulle anställas minst två väl kvalificerade och väl aflönade kvinnor, mellan hvilka arbetet skulle lämpligen fördelas, och en af dem skulle alltid kunna påräknas vara tillgänglig på stället. Med tiden och verksamhetens utveckling vore icke uteslutet, att på en eller annan aflägsnare belägen station genom omändring en lämplig lokal för kvinnlig afdelning kunde beredas, i händelse så skulle visa sig behöfligt.

Hvad angår prostitutionsafdelningen, är det visserligen herr Polismästarens åsikt, att kvinnligt arbete där med fördel kan komma till användning, men mot en omorganisation af denna afdelning hade med berättigande blifvit anfördt, att, då en Kunglig Kommitté sedan flera år vore sysselsatt med arbete för afgifvande af förslag till åtgärder mot prostitutionen, en sådan nu ej lämpligen kunde vidtagas. Äfvenledes hyste herr Polismästaren själf betänkligheter mot att öka personalen med nya funktionärer, då den nuvarande arbetskraften fullt motsvarade den nuvarande verksamheten och begärde därför intet anslag. Herr Polismästaren ställer emellertid i utsikt, att, vid förestående vakanser, redan under nästkommande år män å afdelningen skulle kunna ersättas

af kvinnor. Det torde ej kunna tänkas, att det bland Herrar Stadsfullmäktige skulle vara den allmänna meningen, att det vore lämpligt att å afdelningen för den nuvarande verksamhetens bedrivande, ersätta män med kvinnor, äfven om pensioneringsförhållandena just nu skulle underlätta ett sådant utbyte.

På anförda grunder vill Svenska Kvinnornas Nationalförbund vördsamt hemställa det Herrar Stadsfullmäktige behagade besluta att försök med anställande af kvinnliga polisbiträden vid Stockholms polis för närvarande begränsas till detektivafdelningen, samt

att sådan inredning eller tillbyggnad af kvinnlig afdelning vid polishuset å Kungsholmen måtte verkställas, att samtliga i Stockholm anhållna kvinnor under kvinnlig vård och bevakning där må kunna intagas.



Litteratur.

Syster Dione och andra berättelser af *Anna Maria Roos*.

Det är icke första gången en berättelsesamling af Anna Maria Roos sett dagen. Den helt nyligen utkomna, »Syster Dione», har redan haft tvänne föregångare. Den första, »Tysta djup», innehöll ett antal noveller, som voro sällsynt enhetliga i färg och ämnesval, fyllda af sagans drömstämning och en vårfrisk fägring, och hvilka genom sin klassiskt måttfulla, rena form kunde liknas vid antika kaméer. Den nästföljande boken, som efter en af historierna bar det något obekväma namnet »Sagan om den sköna prinsessan Li-Hang-Tse», hade starkt syskontycke med den första; nya berättelsemotiv hade kommit till, men den dämpade innerligheten, den djupa poesien och den klassiska formen återfunnos. Den tredje syskonboken, »Syster Dione», innebär ett nytt steg i samma riktning. Vida fåtaligare än i de tidigare samlingarna äro berättelserna, men visa samma ursprung, formfulländade och poesimättade som de äro.

Den andra i ordningen af bokens noveller, »Prinsessan af Ravenna», borde fått första rummet som den mest betydande. I »Prinsessan af Ravenna» berättas om den odugliga kejsar Honorius stolta syster som, fylld af förakt för sin i dådlöshet och omanliga njutningar sänkte broder och hans lika ovärdiga hof, sänder bud till hunnernas konung Attila, om hvars vilda tapperhet och härskarkraft hon hört täljas, och bjuder honom det starkt befästade Ravenna och sig själf. Han följer hennes kallelse, och en mörk natt öppnar hon borgporten för hunnernas här. Ravenna

intages och sköflas af de vilda horderna. Attila låter sitt folk hylla prinsessan såsom sin drottning, men dagen därpå föres hon till en kvalfull död såsom straff för hennes förräderi mot sitt folk. Och hon går stolt och ångertlös i döden. Denna skildring med sin sällsamma karaktär af eld under is, där man ej vet hvad som är starkare, eldens glöd eller isens kyla, synes mig vara den förnämsta och störst anlagda af Anna Maria Roos' prosaberättelser. Där finns ej ett ord för mycket, där är en samlad styrka i framställningen, en stämning af mörk tragik och en form-skönhet, som gör den till ett fullödigt konstverk. Prinsessan med sin gåtfulla ogenomtränglighet, sin okufliga stolthet och hårdhet samt den brännande lidelsefullheten djupt under den kalla ytan är tecknad med skärpa och glans. Hela berättelsen är full af den storslagenhet, man med glädje minns från förf:s bästa verk.

Ett likartadt motiv återkommer i »Renegaten», visserligen med ett mattare grepp på ämnet, men äfven denna berättelse är fångslande som skildring och gömmer en djupt flödande underström af intensiv känsla.

Den längsta af berättelserna är den, som gifvit boken dess namn, »Syster Dione». Hufvudpersonen är en ung kvinna, som sökt fristad i ett kloster, men där råkar ut för ett nesligt förtal som förgiftar hela hennes tillvaro, så att hon i öfvermäktig förtviflan ger sig själf döden. Sedan kommer visserligen sanningen i dagen; de, som genom sin hårdhet drifvit den unga kvinnan till den förtviflade handlingen, dömas skyldiga till mord och åläggas tunga botöfningar, men den olyckligas minne blir ändå ej rentvadt. Omedelbart efter en natts vaka vid syster Diones lik säger en nunna till en annan: »Hör nu, tror du ändå att hon var så alldeles oskyldig?» Och den andra svarar: »Åh, jag tänker det är nog sannt det som man plägar säga: det stiger väl ingen rök utan att där är någon eld...»

Detta slut, hvars hänfulla bitterhet sällan möter i förf:s af lifstro burna diktning, är emellertid i sin hårda verklighetssanning berättelsens starkaste punkt.

Af de återstående berättelserna böra framhållas den lilla legenden »Se, solen går ned» med sin varma, djupa innerlighet och »Revolutionen på Tuhuai», en väl funnen satir om kvinnosaken; särskildt den sista delen är briljant kvick, blixtrande af ironi, som likväl mildras af skälmsk humor. I sitt slag är denna lilla bit mästertlig och ett nytt vittnesbörd om med hvilken förvånande säkerhet den mångsidiga förf. rör sig på vidt skilda områden.

A. U.

*

Sophie Ottosdotter. Berättelse om ett kvinnoöde af *Elisabeth Kuylenstierna-Wenster*.

Den store Tycko Brahe hade en mycket älskad syster Sophie,

som, olik sin tids kvinnor, icke fann sitt lif tillräckligt utfyllt af hemmets intressen och de husliga bestyren, utan delade sin ryktbare broders kärlek till stjärnevärldens under och fann sin högsta lust i att läsa de dödligas öden i planeternas gång. Denna syster, om hvars lefnadssaga häfden bevarar ganska rikhaltiga upplysningar, blef vid unga år gift med Otto Thott till Eriks-holm, men åter änka vid 32 års ålder. Vid ett besök i broderns hem, Uranienborg, något år efter makens död, korsas hennes väg af äfventyraren och kvinnotjusaren Erik Lange till Engelholm, som nyss sålt sitt fädernegods och står i begrepp att vandra ut i världen, spanande efter de vises sten. Kärleken tändes i bådas hjärtan, men medan den hos honom är en flyktig lusteld, blir den hos henne en förtärande och lifslång låga.

Det är historien om denna Sophie Ottosdotters sent vaknade men outsläckliga kärlek, som utgör ämnet till föreliggande roman, historien om hur hon under åratals förgäfvos hoppas på sin älska-des hemkomst och slutligen ger sig ut i främmande land för att uppsöka honom, hur hon finner honom utfattig och lefnadstrött, hur hon slösar på honom sin ömhet och sina ägodelar, men all-drig lyckas fylla hans lif eller finna en genkärlek, som i någon mån motsvarar hennes egen, hur hon slutligen, då båda nalkas ålderdomens gräns, förenas med honom i ett glädjelöst äktenskap, men hur hon, trots alla vedervärdigheter kärleken tillfört henne, ännu i sin sena ålderdom ser sitt lufs innehåll och rikedom i denna enda känsla. Det är, som man ser, en upprepning af den gamla men evigt nya historien om den olika plats kärleken intar i mannens och kvinnans lif, om hur tider och åskådnings-sätt växla, men människohjärtat i det stora hela, förblir sig likt.

Sophie Ottosdotters lefnadssaga är lifligt och sympatiskt åter-gifven, och det märks tydligt att ett samvetsgrannt studium af tidehvarfvet ligger till grund för romanen. Uppgiften har varit tacksam men på samma gång mycket kräfvande för den som hittills ägnat sig åt nutidsromanens område, och hur mycket verk-ligt intresse förf. än lyckats förläna framställningen af sin hjäl-tinnas tragiska öde, har hon icke förmått gifva en af dessa färg-mättade, starkt verkningsfulla bilder af renässansens männi-skor, hvarpå såväl Skandinaviens som andra länders nyare skön-litteratur lämnar så många ståtliga prof. Det rinner väl alltför mycket af nutidens lugna och bleka blod i de handlande perso-ners ådror och inte det heta, röda, som färgade en Marie Grubbes kinder.

»Sophie Ottosdotter» är en läsvärd bok, skriven med både känsla och talang, men den hör icke till dem, som gifva oss en fullödlig och fängslande bild af svunna tider.

F. E.

Föreningsmeddelanden.

Skrifvelse till Kungl. Yrkesfarekommittén.

Fredrika-Bremer-Förbundets styrelse, som på grund af Yrkesfarekommitténs uppmaning, satts i tillfälle att för herrar kommitterade få framlägga sina synpunkter i fråga om förbud för kvinnors nattarbete, anholder härmed vördsamt, att i skrift få göra en sammanfattning af hvad vid sagda tillfälle anfördes.

Förbundet, som till fullo inser, att den föreliggande frågan har många sidor samt att åtskilligt kan synas tala för det berättigade i att lagstadga i detta hänseende, kan dock ej annat än häfda den synpunkten, att myndig kvinna bör hafva rätt att själf besluta om användande af sin arbetskraft. Det framhålles, att samhället har rätt att reglerande ingripa ifall samhällets bästa kräfver det samt att ett sådant ingripande här skulle ske för det kommande släktets skull. Från denna synpunkt sedt, borde dock en eventuell skyddslagstiftning afse endast hustrurina samt de unga, outvecklade, ännu ej myndiga kvinnorna. För dessa kan samhället måhända anses hafva rätt att såsom förmyndare lagstifta — hustrun är ju enligt gällande lag omyndig — men de myndiga ogifta kvinnorna samt änkorna, hvilka äfven äro myndiga, böra i likhet med männen äga rätt att själfva bestämma öfver sitt arbete.

Visserligen är kvinnan i fysisk kraft mannen underlägsen, och af statistiken från Finland och andra länder synes framgå, att hon såsom arbeterska inom vissa industrier har flera sjukdomsdagar än mannen. Men detta torde hafva sin grund i fabriksarbetet öfver hufvud taget och ingalunda särskildt gälla nattarbetet, ett område, där just kvinnan, t. ex. såsom sjuksköterska, visat en oerhörd uthållighet, fastän hon i detta kall anstränges till såväl kropp som själ, hvilket icke är fallet inom fabriksarbetet. I många hem får hustrun vara familjeförsörjerska vid sidan af sitt arbete som hustru och mor. Att nätterna under sådana förhållanden få sättas till, stundom i så hög grad, att under långa tider natthvilen ej kan blifva mer än 5 à 6 timmar, är tyvärr allt för vanligt, men statistiken kan intet halva att förtälja därom.

Att skyddslagstiftningens anhängare hoppas att förbudet mot kvinnligt nattarbete skall verka ej blott till släktets utan äfven till kvinnans bästa är uppenbart, men det är likväl långt ifrån bevisadt, att så varit fallet i de land, där förbudet är genomfördt, ty de mest olika uppfattningar göra sig gällande med afseende på lagens verkningar. Många anse att den välmenta åtgärden haft ett utmärkt resultat, i det kvinnorna försvunnit från fabrikenas nattarbete, men hvilka följer lagen haft i ekonomiskt och sedligt hänseende, därom vet man i själfva verket intet. Man uppger visserligen från några länder, att antalet kvinnor inom industrien ej minskats utan t. o. m. på sina ställen ökats — i ett par land har antalet dock aftagit — men i afseende på aflöningsförhållandena före och efter lagens ikraftträdande har man ej tillräckliga uppgifter. Det synes

dock vara tämligen klart, att, då man förbjuder nattarbete för kvinnor och i afseende på dem ej ens medger öfvertidsarbete på den för natthvilan afsedda tiden, kvinnorna i ett flertal fall helt och hållet mista sitt arbete inom de industrier, där längre eller kortare nattarbete är behöfligt. En fabrik kan ej bestå sig med en kvinnlig daguppsättning och en manlig nattuppsättning af arbetare, utan natt- och dagskiten måste växla och på de ställen, där tillfälligt öfvertidsarbete på natten ofta förekommer, blir äfven resultatet kvinnornas uteslutande, emedan de ej få användas om det gäller. Obestridligt är att nattarbetet är ett ondt, men det är så för både män och kvinnor. Kunde det förbjudas eller lagligen inskränkas för så väl de ena som de andra, vore sådant otvifvelaktigt till gagn, men ett förbud, som drabbar endast kvinnorna måste för dem försvåra konkurrensen med männen och göra kvinnans redan förut tunga och ojämma kamp för en hederlig existens ändå tyngre.

Då en lagstiftning af så välvillig tendens, som att hjälpa kvinnorna från nattarbete, planeras, så är det icke lätt för arbeterskorna att från början kunna bedöma hvarthän den kan leda. I utlandet har dessutom lagen tillkommit utan att kvinnorna, som det närmast gäller, alls blifvit hörda. Först så småningom finna de, att de bäst aflönade yrkena till följd af densamma blifvit stängda för dem och då förskräckas de samt söka på flera håll att göra motstånd, men då är det för sent. Hos oss har dock från vidt skilda läger kvinnornas röster höjts mot att en dylik reform skulle vidtagas.

Det synes ock som om det skulle vara ytterst vanskligt att på ovissa förutsättningar och utan grundlig utredning samt utan att känna för hvilka eller hur många man lagstiftar — vår statistik har inga uppgifter om kvinnornas nattarbete — genomföra en lag, som otvifvelaktigt skulle utestänga ett betydande antal kvinnor från det arbete, vid hvilket de blifvit vana. Endast de kvinnliga typograferna äro öfver 500 och de äro nu jämnställda med sina manliga kamrater i arbete och lön, men en lag, som förbjuder nattarbete samt öfvertidsarbete på de timmar som äro föreskrifna för natthvila, skulle för ett flertal af dem omöjliggöra arbetets bibehållande. En sådan lag skulle förvisso i många fall medföra för kvinnorna — således äfven för de varande eller blifvande mödrarna — långt mera ansträngande arbete och minskadt ekonomiskt förvärf. För mer än en skulle den ock vålla moralisk ruin.

En kvinnlig finsk yrkesinspektör yttrar i afseende härpå: »Allt flera röster höjas — från utlandet — som vilja påstå att eländet i hemmen tilltagit. Att kvinnan, utträngd genom skyddslagstiftningen från flere arbetsområden, i stället tager emot hemarbete från fabriker till underpris. Hon är nödsakad att förskaffa sig allt slags hemarbete, t. o. m. aflönadt med några penni per dag, hvarvid för att öka den orimligt låga förtjänsten hela familjen hjälps åt. Hemmen bli sålunda små fabriker med dag- och nattarbete för ung och gammal ofta i de uslaste lokaler, utan att dessa hemfabriker kunna indragas under näringslagens föreskrifter. Det finns också dem, som vilja påstå att prostitutionen tilltagit och ställa dessa siffror i sammanhang med skyddslagens tillämpning.

I alla fall äro häraf beroende förhållanden af den allvarliga art, att

det, utan någon garanti för ett bättre sakernas läge, synes mer än vågadt att kasta sig in på en skyddslagstiftning utan föregående allsidig undersökning af förhållandena. En skyddslagstiftning kan, om den icke är grundad på en sådan, bli ett det hårdaste förtryck för den enskilda samhällsmedlemmen».

Den nu i Stockholm pågående hemarbetsutställningen bär i sanning vittne om hvad den kvinna, som måste förvärfva familjens uppehälle eller bidra därtill, men ej kan lämna hemmet, får arbeta otroligt. Sexton till aderton timmars arbetsdag är ej sällsynt och den förtjänst, som därvid erhålles, är så ytterst ringa, att den uppgår till 6 à 7 kr., i bästa fall till något mer än 10 kr. pr vecka. Man torde med visshet kunna säga, att det då är långt mindre pröfvande för krafterna att hafva ett begränsadt, regelbundet arbete med omväxlande dag- och natt-tjänst och *jämförelsevis* väl aflönadt.

På grund af hvad här anförts, måste F.-B.-F:s styrelse som sin öfvertygelse uttala, att man ej för att följa utlandets exempel bör för Sverige stifta en lag, hvilken man här ej känt behof af. Styrelsen vill framhålla önskvärdheten af, att man i denna fråga intet beslutar, förrän man genom anställande af kvinnliga yrkesinspektörer i alla fabriker, där kvinnor arbeta, först fått klarhet i huru förhållandena gestalta sig i det ena och andra hänseendet. Dylika inspektörer skulle otvifvelaktigt kunna, genom ett förståndigt ingripande, afhjälpa många missförhållanden, som nu försvåra kvinnornas arbete i fabriker, samt vidtaga åtgärder, som skulle för barnen minska vådan af mödrarnas bortovaro från hemmen. Då dessa inspektörers erfarenhet samlats och bearbetats, kan tiden vara inne att ånyo taga frågan under ompröfning. Måhända att innan dess kvinnorna, som saken närmast rör, själfva kunna få tillfälle att göra sin röst hörd; måhända ock att innan dess en normalarbetsdag blifvit lagstadgad och således ett eventuellt nattarbete blifvit inskränkt i så hög grad, att ingen tänker på någon särskild skyddslagstiftning för kvinnorna, hvilkas kamp för sitt uppehälle icke bör af samhället försvåras.

Stockholm den 28 oktober 1907.

För Fredrika-Bremer-Förbundets styrelse:

AGDA MONTELIUS.

Sigrid Ulrich.

*

Inviqning af Rimforsas landthushållningsskola för utbildande af lärarinnor försiggick torsdagen den 14 november med en enkel högtidlighet på själfva platsen, hvartill utfärdats inbjudning till fru Ekman, änka efter skolans frikostiga donator, till öfriga personer som uppmanat och visat sitt intresse för företaget samt till förbundets styrelse med flera.

*

Telegram från Rimforsas. Då skolan började sin verksamhet den 1. nov. afsändes från Rimforsas följande telegram: »F.-B.-F:s landthushållnings-

skola för utbildande af lärarinnor sänder på sin första arbetsdag en vördsam och tacksam hälsning till Förbundets styrelse. Gertrud Adelborg. Alma Bauer.

*

En förbundsrets för Strängnäs och omnejd bildades den 28 oktober efter ett föredrag af fröken Mathilda Silow. En interimstyrelse med uppgift att upprätta stadga tillsattes, hvori ingingo fruarna Augusta Widebeck, E. von Engeström och E. Granér samt fröknarne Eva Sack och E. Rydberg.

*

F.-B.-F:s tredje kretsmöte. Vid andra kretsmötet i Stockholm jan. 1907 erhöi Malmö-Lund-kretsen i uppdrag att fatta beslut angående tiden för nästa mötes hållande. Nu har underrättelse ingått, att kretsens styrelse bestämdt, att F.-B.-F:s tredje kretsmöte skall äga rum i Malmö och Lund 21—23 nästkommande april.

*

Meddelande från kommittén för lagfrågor angående lifränta. I enlighet med en framställning å sista kretsmötet har kommittén uppsatt ett formulär samt utarbetat ett meddelande »huru lifränta skall tagas för att penningmedlen skola vara undantagna från mannens förvaltning». Å F.-B.-F:s byrå erhållas formulären kostnadsfritt jämte upplysningar om meddelandets innehåll.

*

Skrifvelse rörande förbud för kvinnors nattarbete i fabriker har af Förbundets styrelse uppsatts och tillställts yrkesfarekommittén, inför hvilken, som i förra häftet meddelats, Förbundet genom sina representanter förut haft tillfälle muntligen framlägga sina synpunkter.

I ett följande häfte skall skrifvelsens innehåll återgifvas.

———— * ————

AKTIEBOLAGET INGEBORG HALLINS BRODERIAFFÄR

rekommenderar sitt rikhaltiga lager af konstnärliga, uppritade
och påbörjade broderier.

Största urval af alla färgnyanser i Silke och Garn.

Uppritade broderimönster och namn.

Originalmönster till alla broderier, utförda af konstnärer,
fås på beställning.

Originalstatyetter och Antikviteter.

Elever emottagas.

Order expedieras äfven till landsorten.

*Aktiebolaget Ingeborg Hallins Broderiaffär,
Grefgatan 40, Stockholm.*

Allm. Telefon 220 97.

Anvisningar och formulär

för

Testamentens Upprättande

utgifna af

Fredrika-Bremer-Förbundet

Rekvireras från F.-B.-F:s byrå.

FORMULÄR OCH ANVISNINGAR

TILL

ÄKTENSKAPSFÖRORDS UPPRÄTTANDE

UTGIFNA AF

FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET.

Rekvireras från F.-B.-F:s byrå.

Anonser för DAGNY

upptagas af

fröken Ingeborg Bergström, 31 Östermalmsgatan 31.

Riks. Tel. 97 83.

Filip Holmqvists Handelsinstitut

Norra Allégat. 7, Göteborg.

*Främsta och största enskilda handels- !
läroverket i landets främsta handelsstad*

Vårterminen börjar den 15 januari.

Begär prospekt.

Anmälan.

Dagny, utgifven af och organ för **Fredrika-Bremer-Förbundet**, anmäler med **1907** sin 22:a årgång. Tidskriften skall fortfarande ha till sin hufvuduppgift att verka för en sund och lugn utveckling af arbetet för kvinnans höjande i sedligt och intellektuellt, såväl som i socialt och ekonomiskt hänseende.

Liksom tillförene skall **Dagny** beakta kvinnofrågan och dess företeelser samt ägna sin uppmärksamhet åt olika områden af kvinnlig verksamhet, såväl de praktiska som de intellektuella. Ehuru största utrymmet är förbehållet åt sociala frågor, stå de litterära intressena äfven på tidskriftens program.

Dagny redigeras af fröken **Lotten Dahlgren**, till hvilken, under Förbundets adress, alla bidrag till och meddelanden rörande tidskriften böra ställas.

Dagny utkommer **1907** med **20** häften, utgörande minst **28** tryckark.

Priset för hel årgång:

För medlemmar af **Fredrika-Bremer-Förbundet** . . . kr. 3.50.

För icke medlemmar af **Fredrika-Bremer-Förbundet** » 5.00

Förbundsmedlemmar prenumerera å **Fredrika-Bremer-Förbundets** byrå, 54 Drottninggatan, personligen eller medelst postanvisning. Icke förbundsmedlemmar kunna prenumerera dels vid alla postanstalter i riket, dels på förbundsbyrån, dels äfven hos hrr bokhandlare.

Lösnummer kunna erhållas å **Fredrika-Bremer-Förbundets** byrå till ett pris af 30 öre pr enkelhäfte.

Adresser:

Fredrika-Bremer-Förbundet: Drottninggatan 54.

Rikstelefon 27 62. Förbundets byrå öppen 11—4. Allm. tel. 48 16

Fredrika-Bremer-Förbundets Sjuksköterskebyrå: Tunnelgatan 25.

Rikstelefon 68 98. A. T. 82 11.

Vademecum

var bland alla munvatten på hygieniska utställningen i Grand Palais, Paris 1902 *det enda som erhöll högsta utmärkelse, Guldmedalj*, och detta i sin egenskap af »antiseptiskt munvatten» (antiseptique dentifrice).

Barnängens Tekniska Fabrik,
H. M:t Konungens hofleverantör
Stockholm.